

Učinki azbesta na zdravje

Če pri vašem delu obstaja možnost izpostavljenosti azbestu, (se) morate:

- zavedati tveganj zaradi izpostavljenosti azbestu;
- razumeti, kako pomembno je čim bolj zmanjšati izpostavljenost;
- razmisliti o prenehanju kajenja, če kadite; in
- ravnati v skladu z najboljšo prakso za delo z azbestom, kot je navedena v tem priročniku.
-

Materiali, ki vsebujejo azbest

Če obstaja možnost, da boste pri svojem delu naleteli na materiale, ki bi lahko vsebovali azbest, morate:

- že pred začetkom dela imeti podatke, ali ti materiali vsebujejo azbest ali ne;
- vedeti, kako prepoznati proizvode, ki bi lahko vsebovali azbest;
- vedeti, kako je treba ukrepati, če naletite na materiale, ki vsebujejo azbest (glej poglavja od 5 do 10).

Ocena tveganja in načrtovanje pred začetkom dela

Če boste opravljali delo, ki lahko vključuje stik z materiali, ki vsebujejo azbest, morate:

- biti obveščeni o oceni tveganja in načrtu dela;
- ponuditi svoje predloge o praktičnih vprašanjih, ki zadevajo načrt dela in oceno tveganja;
- imeti na razpolago kopiji ocene tveganja in načrta dela;
- biti prepričani, da razumete pisni načrt.

Postopek odločanja

Če obstaja možnost, da boste pri svojem delu naleteli na materiale, ki vsebujejo azbest, morate:

- biti seznanjeni z oceno tveganja, ki prispeva k zgoraj omenjenemu postopku odločanja.

USPOSABLJANJE

Če vaše delo vključuje tveganje za izpostavljenost azbestu, (se) morate:

- pred začetkom izvajanja del udeležiti ustreznega usposabljanja;
- poskrbeti, da bo delodajalec redno (vsaj enkrat na leto) in ob znatnih spremembah v postopkih dela ocenil vaše potrebe po usposabljanju za osvežitev znanja;
- delodajalca obvestiti, če obstaja jezikovna prepreka, ki bi lahko ovirala vaše razumevanje usposabljanja (npr. ali vaš delodajalec ve, kateri je vaš prvi jezik?).

OPREMA

Če boste pri delu z materiali, ki vsebujejo azbest, uporabljali del zgoraj navedene opreme, morate:

- opraviti usposabljanje o pravilni uporabi opreme;
- opremo vedno pravilno uporabljati (v skladu z usposabljanjem in navodili proizvajalca);
- sodelovati pri izboru opreme za zaščito dihal;
- opraviti preskus prileganja obrazu za opremo za zaščito dihal, ki jo boste prejeli, in opraviti usposabljanje o pravilni uporabi;
- opremo za zaščito dihal vedno pravilno nositi in je v območju, kjer obstaja možnost kontaminacije z azbestom, ne smete nikoli sneti.

Splošna načela za zmanjševanje izpostavljenosti

Če obstaja možnost, da boste pri svojem delu naleteli na materiale, ki vsebujejo azbest, morate:

- poznati in razumeti varnostne ukrepe, ki jih je treba izvesti, ter posledice, če teh varnostnih ukrepov ne boste izvajali;
- vedeti, katere vrste dela lahko opravljate s svojo stopnjo usposobljenosti in opremo;
- ravnati v skladu z zahtevanim režimom nadzora za preprečevanje izpostavljenosti;
- biti pripravljeni poklicati dodatno strokovno pomoč, če se pri delu pojavi več materialov, ki vsebujejo azbest, kot jih zajemajo vaš načrt dela, oprema in usposobljenost.

Dela, ki bi bila lahko povezana z azbestom

Če izvajate delo (v zgradbi, na opremi ali na vozilu), kjer obstaja možnost stika z azbestom oziroma poškodovanja materialov, ki vsebujejo azbest, potem morate:

- vedeti, kaj storiti, če pri svojem delu nepričakovano pridete v stik z materiali, ki naj bi vsebovali azbest, ali nehote poškodujete material, ki vsebuje azbest;
- če nepričakovano pridete v stik z azbestom:
 - takoj prenehati z delom in o odkritju poročati odgovorni osebi;
 - poskrbeti (oziroma zahtevati, da to stori odgovorna oseba) za analizo vzorca tega materiala oziroma ukrepati, kot da vsebuje azbest.

Če nenamerno poškodujete material, ki vsebuje azbest, morate:

- takoj prenehati z delom;
- preprečiti, da bi kdor koli vstopil na kontaminirano območje;
- preveriti, ali imate na obleki kaj prahu oziroma delcev, in če je tako, sleči kontaminirana oblačila in jih dati v plastično vrečo; se oprhati (če je mogoče) ali temeljito umiti in iz umivalnice sprati ves prah.

Delo z nizko stopnjo tveganja

Če se pripravljate na delo z nizko stopnjo tveganja (kot je opredeljeno zgoraj) na materialih, ki vsebujejo azbest, morate preveriti, ali so bile priprave, ki so omenjene zgoraj in se nanašajo na prejšnja poglavja, zaključene (npr. da imate pisna navodila, v katerih so opredeljeni in omejeni obseg dela in varnostni ukrepi (poglavje 5), ustrezno usposabljanje (poglavje 7) in potrebna oprema (poglavje 8)). Nato morate:

- ločiti območje in poskrbeti za varnost drugih;
- načrtovati delo tako, da zmanjšate ali preprečite motnje na materialih, ki vsebujejo azbest;

- površine pokriti s polietilenskim materialom (ki ga morate po zaključku dela zavreči kot material, ki je potencialno kontaminiran z azbestom), debeline 125 µm [polietilen 500] ali 250 µm;
- delo izvajati z najmanjšim možnim številom delavcev;
- uporabljati metode, ki zmanjšujejo sproščanje azbestnim vlaknen v zrak (npr. „sprotno odsesavanje“ (drugi delavec stoji neposredno poleg izvora sproščanja vlaknen s sesalcem vrste H), mokro razprševanje);
- uporabljati ustrezno varovalno opremo za zaščito dihal pred azbestom (npr. EN 149 FFP3);
- paziti, da ne zlomite materialov, ki vsebujejo azbest;
- paziti, da materiali, ki vsebujejo azbest, pri delu niso neposredno nad vami;
- uporabljati sesalnik za azbest (vrste H) in samo metode čiščenja, ki zatirajo prah, kot so vlažne krpe in lepljive cunjice (na katere se prah prilepi) – pri čiščenju **NE** pometajte in ne uporabljajte stisnjenega zraka;
- če delo vključuje delo z materiali, ki vsebujejo azbest, na stropu, npr. odstranjevanje ene stropne obloge, postavite preprost zaprti prostor, velik približno 1 m² (tj. zajemati mora območje tiste obloge), da preprečite razširjanje prahu v zraku. To je lahko preprost lesen okvir, pokrit s trajnim (npr. debelim 125 µm [500]) polietilenom. Neoporečnost zaprtega prostora preverite z dimno cevjo okrog polietilena, zlasti pri spojih. Sodelavec naj s pomočjo močne svetilke ali baterije poišče morebitne znake uhajanja dima;
- vijake oziroma žebelje odstranite previdno, pri čemer morate, da čim bolj omejite sproščanje prahu, uporabljati:
 - gosto pasto (stensko pasto), da prekrijete vijak oziroma žebelj, preden ga odstranite; ali
 - lokalno izpušno prezračevanje, nameščeno na vijak in povezano s sesalnikom za azbest (sesalnik vrste H);
 - nato morate z odstranjenimi vijaki ali žbelji ravnati, kot da so kontaminirani z azbestnim prahom;
- oblogo ali desko, ki vsebuje azbest, odstranite v celoti in pazite, da je ne zlomite ali poškodujete;
- materiale, ki vsebujejo azbest, previdno položite neposredno v označene plastične vreče (tj. ne dovolite, da se na enem mestu nabere več nezavitega materiala);
- vreče z odpadki napolnite le delno, tako da jih boste lahko enostavno in pravilno zaprli;
- pazite, da vam pri zapiranju vreč ne bo uhajal zrak, saj lahko vsebuje prah in azbest, zato vreče zapirajte previdno, zaprte in označene vreče pa odložite v zunanjo prozorno vrečo iz čvrste plastike;
- večje predmete, za katere so vreče premajhne (npr. cele azbestne izolacijske plošče), pustite takšne, kot so, in jih v celoti zavijte v dve plasti polietilena, pri čemer mora biti azbestna oznaka jasno vidna (npr. varno pritrjena na notranji strani zunanje plasti prozorne plastike);
- zmanjšajte tveganje za razširitev kontaminacije, tako da uporabljate vnaprej določeno pot in pazite, da vreč na poti od delovnega območja do varnega skladišča odpadkov

ne poškodujete nenamerno;

- material, ki je v vrečah ali zaviti v polietilen, namestite na varno mesto za shranjevanje odpadkov (npr. v prekučno nakladalno napravo, ki ga je mogoče zakleniti), preden ga odstranite z lokacije;
- temeljito se umijte, kadar koli zapustite delovno območje.

Po zaključku del poskrbite, da bo delovno območje spet čisto (s pomočjo sesalnika vrste H in/ali mokrih papirnatih brisač za čiščenje). Uporabljene brisače zavržite, kot da so kontaminirane z azbestom.

Pri snemanju osebne varovalne opreme in varovalne opreme za zaščito dihal upoštevajte higienske postopke, da ne bi sebe ali kogar koli drugega izpostavili azbestu, ki se lahko nahaja na vaši delovni obleki. Uporabljajte delovno obleko za enkratno uporabo, ki jo morate po uporabi odložiti kot odpadke, kontaminirane z azbestom, ali pa uporabljajte delovno obleko, ki jo je mogoče oprati pod prho, preden jo snamete. Za odstranjevanje prahu z delovne obleke je treba uporabljati sesalnik vrste H; sodelavci si lahko pomagajo tako, da drug drugemu očistijo delovne obleke, s čimer je mogoče doseči tudi hrbtne dele delovnih oblek. Varovalno opremo za zaščito dihal nosite vse do zadnjega:

- operite škornje;
- snemite delovno obleko, pri čemer morate delovno obleko za enkratno uporabo obrniti od znotraj navzven, da ujamete ves preostali prah;
- zunanjo plast respiratorja obrišite (z vlažno brisačo);
- sperite in umijte se (ali oprhajte, če je to mogoče) in šele nato snemite varovalno opremo za zaščito dihal;
- svojih delovnih oblačil **NE** nosite domov – delovna oblačila morajo biti delovne obleke s kapuco za enkratno uporabo ali pa delovne obleke, ki se operejo v specializirani pralnici, kot da so kontaminirane z azbestom.

Primer dela z nizko stopnjo tveganja

Če se pripravljate na izvajanje „dela z nizko stopnjo tveganja“:

- omejite dostop drugim osebam (npr. z opozorilnim trakom ali napisi);
- umazanija naj bo vlažna, vendar ne uporabljajte preveč vode, saj bi to lahko otežilo nadzor nad razširjanjem kontaminacije;
- umazanijo zavržite v ustrezno embalažo za odpadke (npr. označeno vrečo iz polietilena);
- bodite pozorni na veter, ki lahko poveča tveganje za razširitev kontaminacije in ogrozi delavce na strehi;
- ko končate, temeljito počistite.

Ves čas delajte v skladu s pisnim načrtom dela, ki vam ga je dal delodajalec. Uporabljajte varnostne postopke za delo na višini.

Dela z azbestom, ki jih je treba prijaviti

Priprava

Če boste na materialih, ki vsebujejo azbest, izvajali delo (kot je opredeljeno v točki 12.1.1 priročnika), ki ga je treba prijaviti, potem morajo biti priprave, navedene v prejšnjih poglavjih, zaključene. Preverite, ali vam je bilo zagotovljeno:

- ustrezno usposabljanje (in da imate veljavna potrdila o usposabljanju);
- preskus prileganja obrazu za varovalno opremo za zaščito dihal, ki jo boste uporabljali, in
- zdravniški pregled glede azbesta, opravljen v preteklih dveh letih.

Če sodelujete pri odstranjevanju azbesta, morate uporabljati osebno varovalno opremo in varovalno opremo za zaščito dihal, in sicer na predvideni način ter v skladu z usposabljanjem. Preverite, ali sta vaša osebna varovalna oprema in varovalna oprema za zaščito dihal ustrezni (za posamezno delo) in ali pravilno delujeta (vsakič, ko ju uporabljate). Pri vodenju evidenc o teh pregledih sodelujte z delodajalcem.

Odstranjevanje azbesta

Če odstranjujete azbest:

- se odločite za vrstni red del, ki zmanjšuje možnost ponovne kontaminacije počiščenih površin, npr. najprej stropi/trami, nato stene in na koncu tla;
- poskrbite, da se filtri ne bodo zmočili, saj to zmanjšuje učinkovitost filtracije;
- dober smisel za red in čistočo je ključnega pomena. Odpadke počistite, takoj ko se pojavijo. Leseni nosilci za azbestne strope imajo običajno žeblje, zato poskrbite, da ne bodo štrleli ven, ker lahko kdo stopi na njih;
- materiale, ki vsebujejo azbest, odstranite s čim manj lomljenja. Na primer, če ima plošča AIB 4 žeblje, potem jo je treba odstraniti v celoti, poškodujejo pa se lahko samo konci, kjer so bili žebli. Žeblje je treba odstraniti posamično (z zatiranjem prahu kot pri „delu z nizkim tveganjem“, str. 69–70);
- NE uporabljajte metod, ki niso opisane v načrtu dela; in
- na materialih, ki vsebujejo azbest, NE uporabljajte električnih orodij (razen v posebnih in omejenih primerih, če so ti bili vključeni v oceno tveganja in načrt dela).

Osebna dekontaminacija

Če odstranjujete azbest, morate:

- biti ustrezno usposobljeni za uporabo dekontaminacijske enote;
- vedeti, kako preprečiti, da se kontaminacija razširi iz zaprtega prostora v čisti konec dekontaminacijske enote, in kako pravilno ravnati v skladu s postopki dekontaminacije, s čimer preprečite, da bi bili v postopku osebne dekontaminacije sami izpostavljeni azbestu;

- nemudoma obvestiti nadzornika, če pride do okvare enote (npr. pomanjkanje tlaka za prho, pomanjkanje tople vode, okvara na prezračevalnem sistemu).

Rušenje

Če delate na delovišču, kjer se izvaja rušenje in so prisotni materiali, ki vsebujejo azbest, (se) morate:

- zavedati tveganj zaradi izpostavljenosti azbestu;
- vedeti, kako prepoznati materiale, ki bi lahko vsebovali azbest;
- razumeti postopke, ki preprečujejo, da bi vas rušilne dejavnosti ogrožale; in
- ravnati v skladu z najboljšo prakso za delo z azbestom, kot je navedena v tem priročniku.
-

Delavec in delovno okolje

Če vaše delo vključuje možnost izpostavljenosti azbestu in fizično težke pogoje dela (zaradi temperature ali zaradi fizične narave dela), morate:

- poznati pomen vzdrževanja in ohranjanja zaščite proti izpostavljenosti azbestu;
- biti pozorni na vplive visokih temperatur in uporabljati opremo za zaščito pred temi pogoji (potrošna izolacija, varovalna obleka, dodatno prezračevanje, redni odmori, pitje vode med odmori in pred delom);
- uporabljati zaščito pred nizkimi temperaturami (grelci – kjer je to potrebno; obleka s toplotno zaščito; odmori, če so potrebni itd);
- vedno ravnati v skladu z najboljšo prakso, kot se priporoča v tem priročniku, za zaščito pred tveganji za izpostavljenost azbestu.
-

Odstranjevanje odpadkov

Če vaše delo vključuje stik z odpadki, ki vsebujejo azbest, morate:

- na podlagi usposabljanja poznati tveganja zaradi izpostavljenosti azbestu;
- razumeti, kako pomembno je čim bolj zmanjšati izpostavljenost;
- upoštevati pisna navodila, ki zmanjšujejo tveganje za izpostavljenost azbestu; in
- ravnati v skladu z najboljšo prakso za delo z azbestom, kot je navedena v tem priročniku.
-

Druge udeležene osebe

Če izvajate delo, ki je povezano z delom z azbestom, morate:

- poznati svojo vlogo pri preprečevanju in zmanjševanju izpostavljenosti zase in/ali za druge;
- ravnati v skladu z najboljšo prakso, kot je navedena v tem priročniku, če vaše delo vključuje stik z materiali, ki vsebujejo azbest.

Spremljanje in meritve

Če odstranjujete azbest, morate:

- sodelovati z delodajalcem in izbrano organizacijo, ki izvaja spremljanje, pri uporabi naprave spremljanje izpostavljenosti oseb in zagotavljati, da njeno delovanje ni ovirano in da vaše delovne prakse ostanejo v času vzorčenja nespremenjene;
- zagotoviti natančne podatke o svojem delu in metodah v času osebnega vzorčenja;
- pomagati organizaciji, ki izvaja spremljanje, pri določanju pričakovanih „šibkih točk“ za preskuse uhajanja v zaprtem prostoru;
- pomagati organizaciji, ki izvaja spremljanje, pri temeljitem vizualnem pregledu zaprtega prostora med preskusom sprejemljivosti, npr. da ji pomagata pri uporabi dostopne opreme itd.;
- poskrbeti, da ne boste premikali, prilagajali ali kakor koli drugače spreminjali opreme za spremljanje zraka;
- na podlagi navodil delodajalca/vodilnega delavca takoj začeti izvajati sanacijske ukrepe, če organizacija, ki izvaja spremljanje, odkrije zvišane koncentracije v delovnem območju ali okrog njega.

Zdravstveni nadzor

Če vaše delo vključuje redno izpostavljenost azbestu, morate:

- pričakovati zdravstveni nadzor in ga od delodajalca tudi zahtevati, če se ne izvaja;
- vedeti, da so zdravniški pregledi pomembni za zagotavljanje, da ste telesno sposobni varno delati v pogojih, ki so pogosto povezani z delom z azbestom, npr. uporaba varovalne opreme za zaščito dihal pri visokih temperaturah;
- zdravnika vprašati, če potrebujete razlago o tveganjih za zdravje, ki nastanejo zaradi izpostavljenosti azbestu;
- vedeti, da čista rentgenska slika ne pomeni nujno, da so delovne prakse varne, saj traja 10 do 15 let, da učinki azbesta povzročijo kakršne koli simptome, ki jih je mogoče zaznati z rentgenskim pregledom;

- upoštevati, da vam zdravnik nudi takšne nasvete, ki so v najboljšem interesu za vaše zdravje.

Morda vam bo ponujena možnost, da se odločite, ali boste dovolili zbiranje nezdravstvenih podatkov za epidemiološke študije. Priporočamo vam, da dovolite zbiranje teh podatkov, saj to omogoča preverjanje učinkovitosti programov varovanja zdravja.